

KOKEMÄKI

MOISION RANTA-ASEMAKAAVA-ALUE ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2019

Kannen kuvat: Raportin kohde 1 *Moisionluoto*. Kuvassa röykkiö nro 1. Luoteeseen.

SISÄLLYSLUETTELO

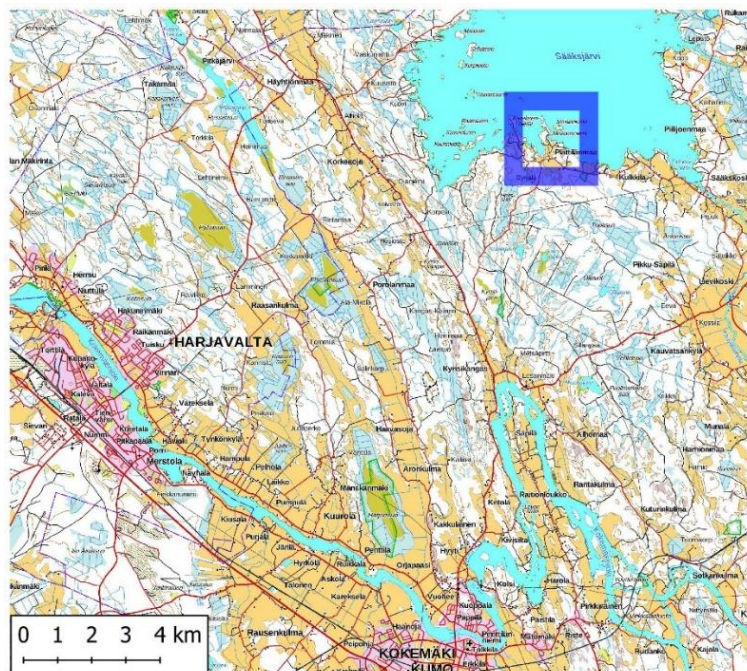
1	Johdanto	2
2	Arkeologinen inventointi	2
2.1	Lähtötiedot	2
2.2	Vanhat kartat	3
2.3	Maastotyö	6
3	Yleiskartta	7
4	Muu kulttuuriperintökohde	8
4.1	Moisionluoto	8
5	Tulokset	13
6	Lähteet	13
7	Kuvia	14

Taustakartat:

Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 10/2019 aineistoa ellei toisin mainita

http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata_lisenssi_versio1_20120501

Koordinaatisto ETRS-TM35FIN, korkeus N2000

KARTAT

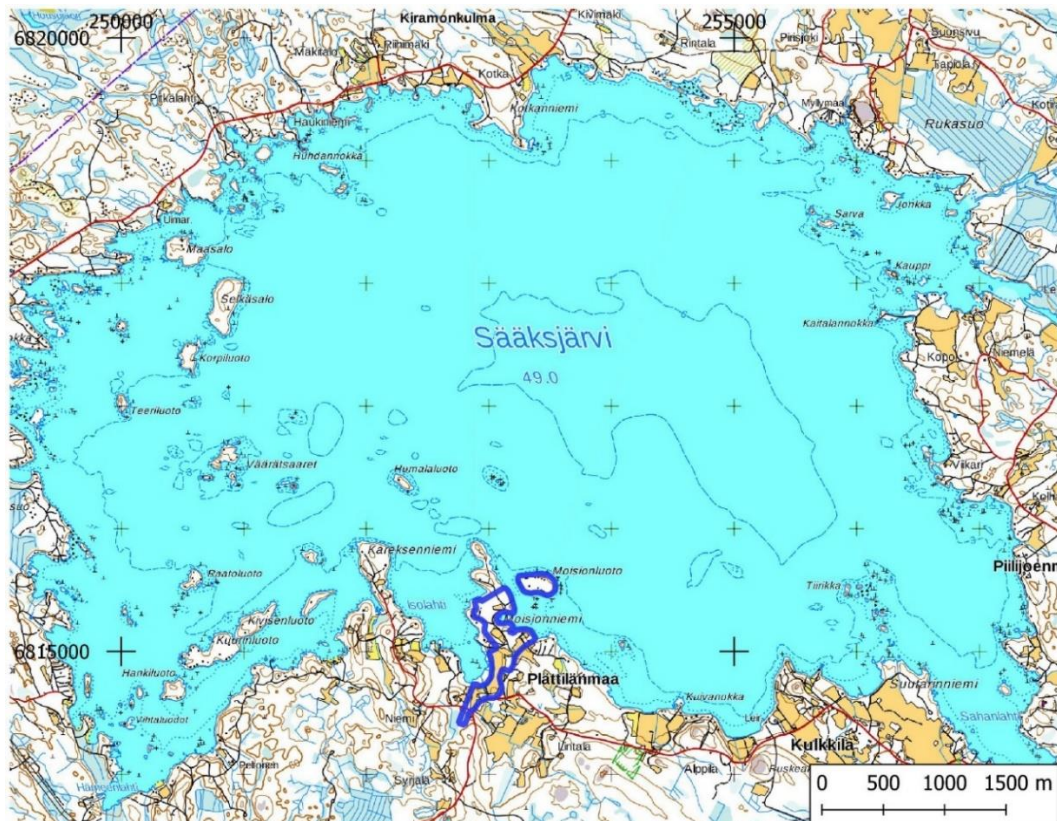
Kartta 1. Inventointialue on rajattu sinisellä viivalla.	2
Kartta 3. Ote vuoden 1793 toimituskartan konseptikartasta.	4
Kartta 4. Ote vuoden 1847 pitäjänkartasta	4
Kartta 5. Ote vuoden 1920 toimituskartasta	5
Kartta 6. Yhdistelmäkartta vuoden 1962 peruskartoista	5
Kartta 8. Yleiskartta tutkimusalueesta	7

KOKEMÄKI

MOISION RANTA-ASEMAKAAVA-ALUEEN

ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2019

Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuslaitos:	Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy
Inventoija:	FM Teemu Tiainen
Kenttätyöaika:	9.10.2019
Tutkimusten rahoittaja:	Nosto Consulting Oy
Aikaisemmat tutkimukset:	-

Kartta 1. Inventointialue on rajattu sinisellä viivalla.

1 Johdanto

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy suoritti syksyllä 2019 arkeologisen inventoinnin Kokemäen Sääksjärven eteläosassa, Plättilänmaan Moision alueella. Inventointi tehtiin ranta-asemakaavoitustyön tausta-aineistoksi antamaan tietoa alueen arkeologisesta kulttuuri-perinnöstä. Inventoinnin maastotyö tehtiin 9.10.2019 ja siitä vastasi arkeologi (FM) Teemu Tiainen. Työn kustannuksista vastasi Nosto Consulting Oy.

2 Arkeologinen inventointi

2.1 Lähtötiedot

Arkeologinen inventointi koski Kokemäen Sääksjärven etelälaidalla olevan Moisionniemen ja Moisionluodon ranta-asemakaava-alueita, joka sijaitsee noin 15 km Kokemäen keskustasta pohjoiseen. Alueen koko on noin 25 ha, josta saarta (Moisionluoto) on hieman yli 4 ha.

Alueen matalimmat kohdat ovat Sääksjärven rannassa (49 m mpy) ja korkeimmat alueen eteläosassa noin 60 m korkeustasolla. Suurin osa loivapiirteisestä inventointialueesta sijoittuu

metrin pari 50 metrin korkeustason yläpuolelle. Alueen etelä- ja keskiosaa hallitsee peltoaukeat, pohjoisosaa ja Moisionluotoa puolestaan metsämaasto. Maaperä alueella on pääsääntöisesti savensekaista ja paikoin hyvinkin kivikkoista.

Inventointialueelta ei tunnettu entuudestaan kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita suojelukohteita. Lähin kiinteä muinaisjäännös sijaitsee alueesta noin 4 km itäkoilliseen Piilijoenmaalla, missä sijaitsee tarkemmin ajoittamaton rökkiökohde *Hekuma (muinaisjäännösrekisteritunnus 271010057)*. Sääksjärven ranta-alueilta on löytynyt useampia kivikautisia esineitä. Inventointialuetta lähin esihistoriallisen esineen löytöpaikka sijoittuu noin 3,5 km alueen länsipuolelle, Saravistonlahteen. Madekallion talon pellosta on paikalta löytynyt kivikautinen kourutaltta (*Madekallio, mj-rek 1000010272*).

2.2 Vanhat kartat

Vanhin aluetta kuvaava tarkastettu kartta on vuoden 1793 toimituskartan konsepti. Siinä alueelle on merkitty yksi torppa (Moisio Torp), joka sijoittuu nykyisen Moision talon kohdalle. Isolahden pohjukassa kartalla on niittyjä, muutoin alue on merkitty metsäksi. Moisionluotoa ei ole piirretty ko. kartalle.

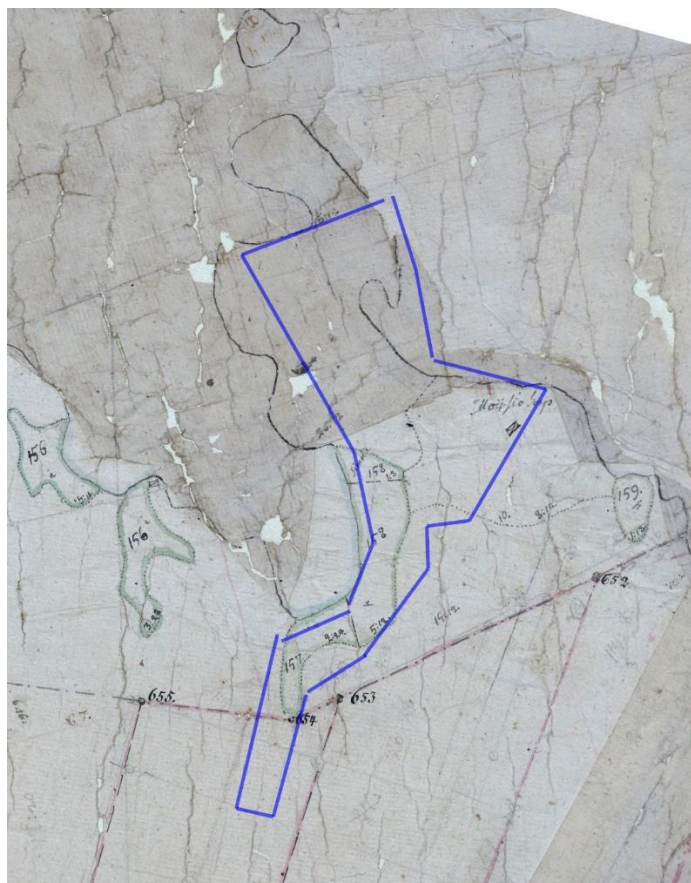
Vuoden 1847 pitäjänkartalla alueen tilanne vastaa vuoden 1793 karttaa sillä poikkeuksella, että torpan ympäristöön on ilmestynyt peltoa. Moisionluoto on ilman karttamerkintöjä, joten se on tulkittava metsämaaksi.

Vuoden 1920 toimituskartalla alueen peltoalat ovat kasvaneet liki nykyisen kokoisiksi. Myös inventointialueen ulkopuolelle on tullut taloja tälle kartalle. Moisionluodon kohdalle on merkitty ainoastaan kiinteistötunnukset, eli saari on ollut kartoitushetkellä metsää.

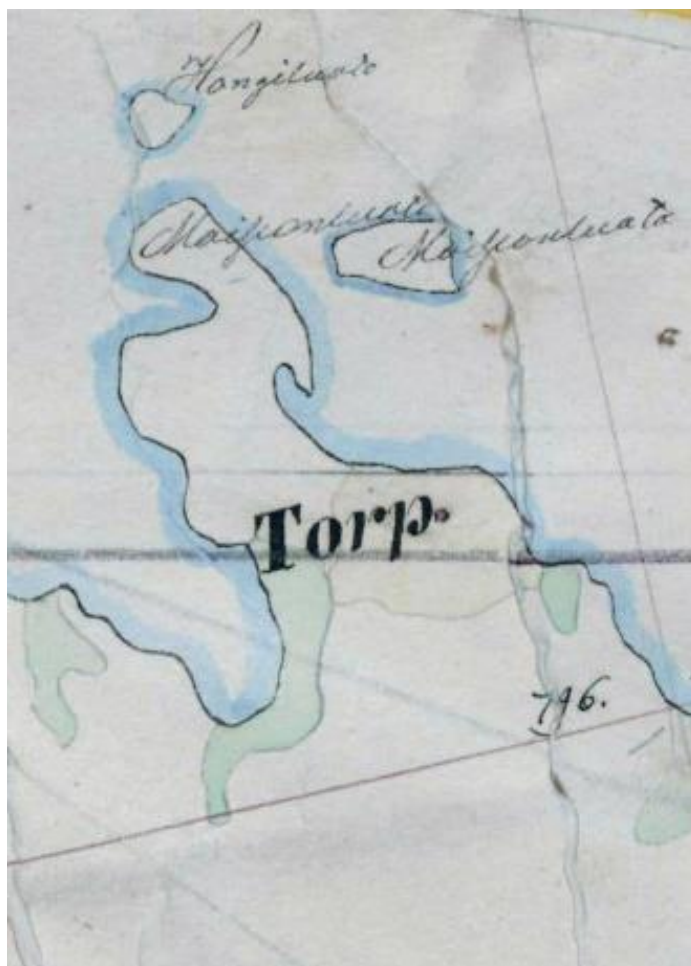
Vuoden 1962 peruskartoilla alue näyttää kutakuinkin nykyisen kaltaiselta asutuksen, tiestön, peltojen ja metsämaiden suhteen. Moisionluotoon on merkitty kaksi taloa sekä kaksi ulkorakennusta, jotka kaikki sijoittuvat saaren länsipuoliskolle.

Moisionniemen tyven kaakkoisosaa. Luoteeseen.

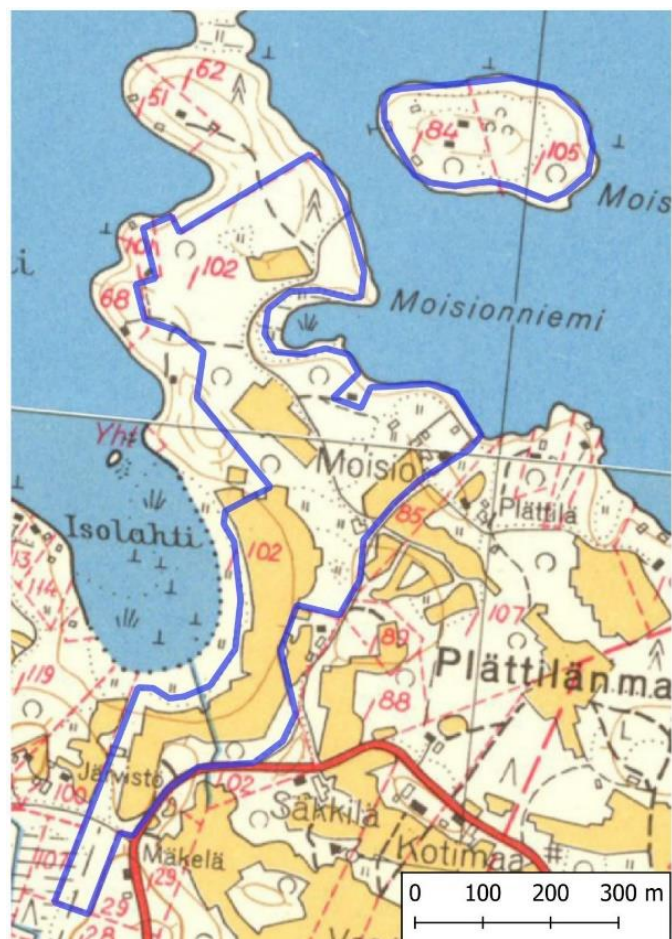
Kartta 2. Ote vuoden 1793 toimituskartan konseptikartasta.

Kartta 3. Ote vuoden 1847 pitäjänkartasta.

Kartta 4. Ote vuoden 1920 toimituskartasta.

Kartta 5. Yhdistelmäkartta vuoden 1962 peruskartoista.

2.3 Maastotyö

Inventoinnin maastotöiden painopiste oli suunnitelluilla muuttuvan maankäytön alueilla Moisionniemen kaakkoisosan nimettömän lahden ranta-alueilla sekä Moisionluodossa. Muutoin kaava-aluetta tarkastettiin muutamista kohdin pistokoemaisesti.

Silmämääräisen tarkastelun lisäksi maastossa kaivettiin koekuoppia ja tehtiin muutamia kairauksi. Maastossa tehdyt havainnot mitattiin paikoilleen gps -laitteella, jonka paikannustarkuus oli laitteen ilmoituksen mukaan 3-5 metriä.

Inventointialueen eteläosaa. Länteen.

Maastossa tarkastetut alueet on korostettu vaalean vihreällä.

3 Yleiskartta

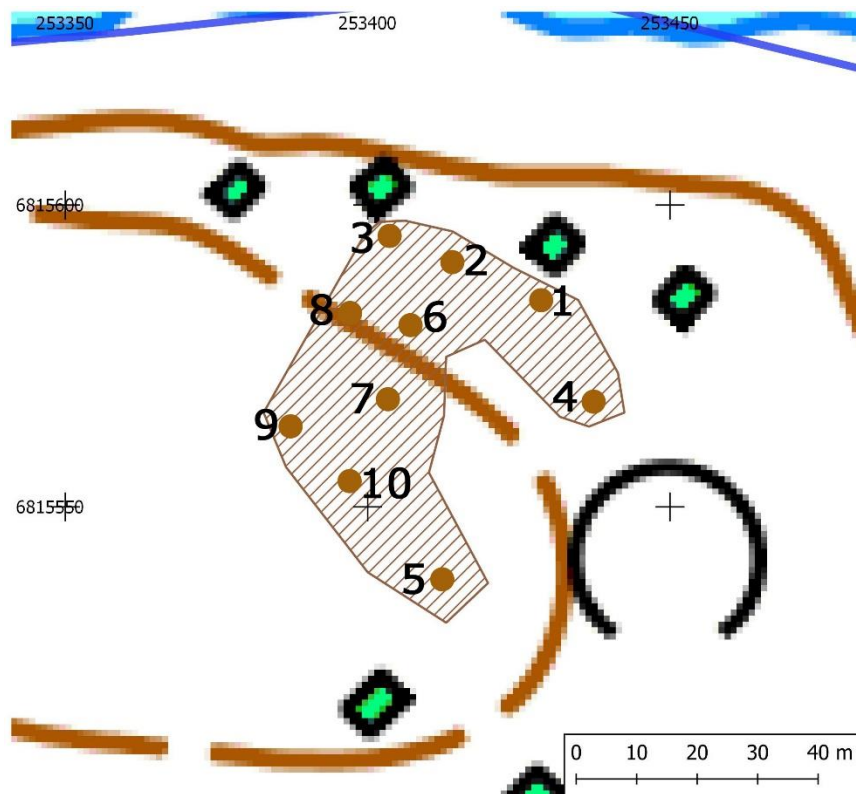
Kartta 6. Yleiskartta tutkimusalueesta.

Moisionluodossa oleva ruskea vinorasterialue on muu kulttuuriperintökohde (raportin kohde 1).

4 Muu kulttuuriperintökohde

4.1 Moisionluoto

Nimi:	Moisionluoto
Kunta:	Kokemäki
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Mj.rekisteritunnus:	uusi kohde
Ajoitus:	ajoittamaton, historiallinen?
Muinaisj.tyyppi:	kivirakenteet, rökkiöt
Lukumäärä:	9 rökkiötä ja yksi maakumpu
N	6815590
E	253414
Z/m.mpy	51-53,5
Koord.selite	rökkiö 2 koordinaatti
Aiemmat tutkimukset:	-

Muu kulttuuriperintökohde on merkitty ruskealla vinorasterilla. Ruskeat pallot ovat paikalta havaittuja rökkiöitä ja maakumpu.

Havainnot 2019:

Moisionluodon keskikohdan itä- ja koillispuolelta todettiin yhdeksän kivirökkiötä sekä yksi maakumpu. Osa rökkiöistä on muodoltaan pyöreähköjä, osa puolestaan epämääräisemmän muotoisia. Yksi rökkiö on koottu pienistä kivistä, jotka on laitettu suuremman maakiven päälle. Rökkiöt ovat alle 60 cm korkeita. Rökkiöiden kiviseen ympäristöön kaivetusta muutamasta koekuopasta ei tavattu mitään rökkiöiden tarkoitusta selventävää.

Saarella on nykyisin 14 rakennusta (majoitusrakennus, lomamökkejä, sauna sekä talousrakennuksia), jotka on rakennettu 1950-80-luvuilla. Saaren länsiosassa on

tasattu piha-alue, muuten saari on kivikkoista lehtipuuvaltaista sekametsää. Saaren itäpuoliskolla sijaitseville pienemmille lomamökeille vievät polut on, ainakin osittain, tehty sorahiekasta.

Vuoden 1962 peruskartalla saarella on viisi rakennusta. Vuoden 1842 ja 1920 kartoilla saareen ei ole merkitty mitään, joten niiden laatimisen aikaan saari vaikuttaa olleen metsänä.

Moisionluodosta todetut röykkiöt voisivat olla raivausröykkiöitä. Vanhoilla kartoilla saarella ei ole ollut peltoa tms. maankäyttöä, mutta paikalla mahdollisesti ollut pelto on voinut olla hyvinkin lyhytaikaisessa käytössä. Varsinkin röykkiöt 4, 6, 8 ja 10 vaikuttavat ulkomuotonsa perusteella raivausröykkiöiltä. Röykkiöt 1, 2 ja (vähemmässä määrin) 9 poikkeavat muista havaituista röykkiöistä: ne ovat muodoltaan enemmän pyöreähköjä kuin muut röykkiöt.

Röykkiöalueen keskivaiheilta tavattu muusta maastosta hieman koholla oleva maakumpu on noin 14 x 6 m kokoinen ja puolisen metriä korkea. Siihen tehdystä koekuopasta paljastui karkean hiekan ja humuksen sekaista maata noin 30 cm paksuudelta, jonka alla oli kivistä maata. Maakummun päällä kasvaa pensaita ja puus-toa. Voisiko maakumpu liittyä 1950- ja 60-lukujen rakentamiseen?

Röykkiöiden ajoitus ja luonne jäävät inventointihavaintojen perusteella avoimiksi, joskin ne vaikuttaisivat pellon raivauksen tms. maankäytön vuoksi tehdyiltä raivausröykkiöiltä. Kohdetta on, ainakin alustavasti, syytä pitää muuna kulttuuriperintökohteena.

Röykkiö 1 (N 6815584 E 253429.2). Halkaisijaltaan noin 5 m kokoinen pyöreähkö röykkiö, jonka korkeus max 40 cm. Kasvillisuuden alta näkyvät kivet 20-45 cm kokoisia. Röykkiöllä selkeästi havaittavat reunakivet, etenkin W-laidalla.

Röykkiö 2 (N 6815590.4 E 253414.1). Maakiven(?) ympärille koottu 4 m kokoinen röykkiö, korkeus max. 50-60 cm. Maakiven koko noin 1 x 0,9 m, muiden kivien noin 20-50 cm.

Röykkiö 3 (N 6815596 E 253402). Epämääräisen muotoinen röykkiö, joka sijoittuu välittömästi mökin S-kulman viereen, halkaisijaltaan noin 3,5-4,5 m. Röykkiö on koottu noin 1 x 2 m kokoisen maakiven W-puolelle.

Röykkiö 4 (N 6815567.3 E 253437.4). Epämääräisen muotoinen (noin 4 x 5 m) röykkiö, jolla korkeutta nelisenkymmentä cm. N-laidalla 1 x 1 m kokoinen maakivi, muut sammaleen alta näkyvät kivet 15-40 cm kokoisia.

Röykkiö 5 (N 6815537.3 E 253413.4). Halkaisijaltaan noin 4,5 kokoinen pyöreähkö röykkiö, jolla korkeutta 40 cm. Kasvillisuuden alta näkyvät kivet 30-80 cm kokoisia.

Röykkiö 6 (N 6815580.3 E 253407.9). Noin 1 x 1 m kokoisen maakiven päälle koottuja 10-20 cm kokoisia kiviä.

Maakumpu 7 (N 6815567.3 E 253403.6). Noin 14 x 6 m kokoinen maakumpu. Koekuopasta hiekkaa ja humusta noin 30 cm, jonka alla maaperä muuttui kivi-semmäksi.

Röykkiö 8 (N 6815581.7 E 253397.2). Noin 1,5 m kokoinen sammalpeitteinen röykkiö, korkeus noin 20 cm.

Röykkiö 9 (N 6815563.2 E 253387.8). Halkaisijaltaan noin 4,5 m röykkiö, korkeus 25-40 cm.

Röykkiö 10 (N 6815554 E 253397.4). Noin 2 x 4 m kokoinen ja max. 35 cm korkea röykkiö.

Röykkiö 1. Luoteeseen.

Röykkiö 2. Luoteeseen.

Röykkiö 3. Luoteeseen.

Röykkiö 4. Koilliseen.

Lapio pystyssä heikosti kasvillisuuden seasta erottuvan röykkiön 5 päällä. Pohjoiseen.

Röykkiö 6. Koilliseen.

Lapio pystyssä maa-
kummun (kartan nro 7)
päällä. Kaakkoon.

Röykkiö 9. Itään.

5 Tulokset

Moision ranta-asemakaava-alueelta ei tunnettu aikaisemmin kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita suojelukohteita. Inventoinnin aikana Moisionluodosta todettiin yhdeksän kiviröykkiötä sekä yksittäinen maakumpu. Röykkiöt voivat olla pellon raivauksen tms. maankäytön yhteydessä syntyneitä röykkiötä, vaikka vanhojen karttojen perusteella saaressa ei ole ollut peltoa. Paikka tulkittiin nähdyn perusteella, ainakin alustavasti, muuksi kulttuuriperintökohteeksi.

Teemu Tiainen
FM, arkeologi

Lahdessa 28.10.2019

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy

6 Lähteet

Erillinen toimituskartta 1793. Separat förrättningskarta, Kartdel III, klyvning, Kackulais By. Kansallisarkisto.

Peruskarttalehti 1143 10 Kynsikangas. Maanmittauslaitos 1962.

Peruskarttalehti 1143 11 Sääksjärvi. Maanmittauslaitos 1962.

Pitäjänskartta 1847 (Mallén, B. E.). Geografisk Karta öfver Kumo Socken uti Öfre Satakunda Nedredels Härad och Åbo län. Myöhemmin nimetty karttalehti 1143 11 Kokemäki.

Toimituskartta 1920. Kartta Ala-Potilan tilan RNo 1 0,5000 Kaarenojan yksinäisperintötaaloa No1 kaikista tiluksista, Kokemäen pitäjässä, Loimaan kihlakuntaa, Turun ja Porin lääniä. Kansallisarkisto.

7 Kuvia

Moisionluodon keskiosan länsiosaa.
Röykkiöalue sijoittuu kuvan taka-
alalle, puiden kohdille. Länteen.

Moisionniemen luoteisosaa. Pohjois-
seen.

Savista peltoa alueen eteläosassa,
Järvistön koillispuolelle. Pohjois-
koilliseen.

